

GRUNDLAGSUTSKOTTET

Utlåtande 1/1997 rd

Regeringens proposition 265/1996 rd

Till Miljöutskottet

Riksdagen remitterade den 11 februari 1997 proposition 265/1996 rd med förslag till lag om ändring av lagen om oljeskyddsfonden till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till miljöutskottet.

Utskottet har hört miljörådet Olli Pahkala och regeringssekreteraren Ulla Kaarikivi-Laine vid miljöministeriet samt professorerna Mikael Hiden, Ilkka Saraviita och Kaarlo Tuori.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt och anför vördsamt följande.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en ändring av lagen om oljeskyddsfonden som gör det möjligt att av fondmedel betala ersättning för kostnader för sanering av oljekontaminerad mark. Regeringen föreslår också att den övre gränsen för oljeskyddsfondens kapital skall höjas från 20 till 40 miljoner mark och den undre gränsen från 10 till 20 miljoner mark.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst.

Enligt motiveringen till lagstiftningsordningen är det fråga om en utvidgning av oljeskyddsfondens verksamhetsområde, som dock måste anses vara ringa. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men finner det dock önskvärt att ett utlåtande av grundlagsutskottet inhämtas.

Utskottets ställningstaganden

År 1992 trädde en reform av grundlagsbestämmelserna om statshushållningen i kraft och i det sammanhanget blev det förbjudet att inrätta fonder utanför statsbudgeten. Ikraftträdelsestadgandet ledde dock till att bestämmelserna om de dåvarande fonderna och därmed även själva

fonderna stod kvar. I samband med reformen ansågs det att fondernas uppgifter eller medel inte kan utvidgas genom en vanlig lag, åtminstone inte i nämnvärd utsträckning (GrUB 17/1990 rd, s. 5/II). Grundlagsutskottet har i ett flertal repriser efter revideringen av bestämmelserna om statshushållningen tagit ställning till fonder utanför statsbudgeten (se GrUU 5/1996 rd).

Det föreslås att oljeskyddsfondens verksamhetsområde skall ändras för att ersättning skall kunna betalas av fondens medel för sanering av oljeförorenad mark. Enligt utskottets uppfattning är det fråga om en mindre utvidgning av verksamhetsområdet, som främst kan betraktas såsom en precisering av lagtolkningen och som därmed inte påverkar lagstiftningsordningen.

Höjningen av den övre och nedre gränsen för oljeskyddsfondens kapital kan ställas i relation till fondkapitalet enligt de gällande bestämmelserna. Det måste anses vara en i sig betydande utvidgning om fondkapitalet fördubblas. Vid revideringen av bestämmelserna om statshushållningen var dock syftet med förbudet mot nya fonder att skydda riksdagens budgetmakt (RP 262/1990 rd, s. 45/II). Utgående från detta anser utskottet att man när det bedöms vilken betydelse höjningen av en fonds kapital har för konstitutionen inte bara får se till själva fonden utan primärt beakta vad höjningen innebär för riksdagens budgetmakt.

Till oljeskyddsfonden uppbärs en oljeskyddsavgift för importerad olja och för olja som transporteras genom Finland i enlighet med nu aktuella 2 § i lagen om oljeskyddsfonden. Den övre och nedre gränsen för oljeskyddsfondens kapital slogs fast så tidigt som 1989 (GrUU 19/1989 rd). Med beaktande av detta faktum men också med hänsyn till att den övre gränsen höjs rätt litet i mark uttryckt i förhållande till fondekonomins totala värde anser utskottet att den föreslagna volymökningen i fråga om oljeskyddsfonden inte är betydande med tanke på riksdagens budgetmakt. Sett också från denna synpunkt kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I motiveringen till propositionen nämns att det med stöd av den nuvarande fullmakten i lagens 12 § kommer att utfärdas bestämmelser genom förordning om villkoren i ersättningsbesluten och om förfarandet vid brott mot villkoren. Utskottet påpekar med hänvisning till 6 a § regeringsformen att denna fullmakt begränsas av att kriminaliseringsstadganden inte kan ingå i en förordning (GrUB 25/1994 rd, s. 8/II). Också andra påföljdsbestämmelser på förordningsnivå

Helsingfors den 21 februari 1997

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Ville Itälä /saml, vice ordföranden Johannes Koskinen /sd samt medlemmarna Gunnar Jansson /sv, Ulla Juurola /sd, Anneli Jäätteenmäki /cent, Valto Koski /sd, Heikki Koskinen

kan komma att strida mot principen att frågor med direkt anknytning till rättigheter och skyldigheter bör regleras genom lag.

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan behandlas i den ordning 66 § riksdagsordningen föreskriver.

/saml, Osmo Kurola /saml, Johannes Leppänen /cent, Paavo Nikula /gröna, Veijo Puhjo /vgr och Maija-Liisa Veteläinen /cent samt suppleanterna Jouko Jääskeläinen /fkf och Vuokko Rehn /cent.